N°. 2501. **DE TIJD.** 1854.

# NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

*Dieu et mon droit.*

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitensteden ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 18 NOVEMBER.



AMSTERDAM, 17 November.

## Ontwerp van wet op het lager en middelbaar onderwijs.

XIII.

Na anderer bezwaren tegen de bepaling, dat »waar de plaatselijke omstandigheden het toelaten, afzonderlijke openbare scholen voor kinderen van dezelfde gezindheid mogen worden ingerigt," besproken te hebben, gaan wij thans over tot de mededeeling der aanmerkingen, welke wij daartegen, geformuleerd als het is, in het midden wenschen te brengen.

Onze aanmerkingen zijn vierderlei:

1°. 't Is onraadzaam het geheel en onvoorwaardelijk aan de gemeentebesturen over te laten, te bepalen, of er afzonderlijke openbare scholen zullen worden ingerigt,

2°. 't Is afkeurenswaardig de benoeming van onderwijzers bij afzonderlijke openbare scholen geheel en uitsluitend over te laten aan de gemeenteraden,

3°. 't Is noodig, dat uitgemaakt worde, dat, wanneer in eene gemeente slechts eene gezindheid gevonden wordt, de openbare school of scholen alsdan als afzonderlijke school of scholen voor de kinderen dier gezindheid zullen moeten worden ingerigt.

4°. 't Is onvermijdelijk, dat, indien ergens openbare scholen ingerigt worden voor kinderen van dezelfde godsdienstige gezindheid, alsdan aan die gezindheid ook waarborgen gegeven worden, dat die scholen aan haar oogmerk als gezindheids-scholen zullen voldoen.

Onze toelichting op deze aanmerkingen zal beknopt kunnen wezen.

*Ad* 1^um. Uit de memorie van toeliching is het, dat wij vernemen, dat het aan de gemeentebesturen overgelaten wordt te bepalen of de openbare scholen in gezindheids-scholen zullen gesplitst worden. Zij zegt het volgende: »Worden er gemeenten gevonden, waar de godsdienstige verhouding der gezindheden het toelaat dat de kinderen in [illegible] afzonderlijke openbare scholen worden opgenomen en de [illegible] splitsing het verlangt, dan wil de Regering ook in dat geval de meest mogelijke vrijheid geven *en aan de gemeentebesturen de bevoegdheid niet ontzeggen, om tot de [illegible] splitsing te besluiten.*" 't Valt niet moeijelijk met [illegible] waarschijnlijkheid te veronderstellen, wat van deze bepaling het gevolg zijn zal. Zamengesteld, gelijk de meeste gemeentebesturen zijn, zullen zij vermoedelijk nooit [illegible] dan uitzonderingsgewijze van de hun verleende bevoegdheid gebruik maken. De bevolking zal in vele gemeenten de splitsing der openbare scholen verlangen; de omstandigheden stellen daartegen geene hinderpalen in den weg; toch zal de gemengde openbare school gehandhaafd worden. Waarom? Omdat het aan de willekeur van de gemeentebesturen overgelaten is, het verlangen der bevolking, zoo [illegible] dit goedvinden, te dwarsboomen. Zij hebben de bevoegdheid tot de splitsing te besluiten; doch zij hebben [illegible] bevoegdheid haar ook op den duur te weigeren. [illegible] zich [illegible] zal men nog niet eens het regt hebben te beklagen. Want zoo dikwijls de gemeentebesturen [illegible] aanzoek om tot de splitsing in afzonderlijke scholen te besluiten, van de hand wijzen, zoo dikwijls zullen zij daardoor kunnen motiveeren, dat het verlangen der bevolking, hetwelk hun moet zijn kenbaar gemaakt, hun niet genoegzaam gebleken is. En zoo zal de [illegible] bepaling van al. 4, art. 4, bij slot van rekening [illegible] doode letter blijven! Intusschen kan het de bedoeling [illegible] Regering niet zijn, dat zij dit worde; zij wil »de meest mogelijke vrijheid geven." Doch is dit haar ernst, wat wij [illegible] aannemen, dan behoort de bevoegdheid der gemeentebesturen, waarvan te dezer plaatse sprake is, zoo [illegible] gelimiteerd te worden. En, zonder nu met den *Gelderlander* te vorderen, dat het woord [illegible] in het art., door *moeten* vervangen worde, meenen [illegible] dat reeds bij de wet bepaald moet worden, in [illegible] gevallen de oprigting van afzonderlijke openbare scholen door de gemeentebesturen niet zal kunnen worden [illegible]. Dat is noodig, opdat er eenige kans zij, dat de [illegible] besprokene bepaling ooit of immer verwezenlijkt worde.

*Ad* II^um. Volgens art. 9 »worden de onderwijzers bij openbare scholen benoemt, geschorst of ontslagen door den gemeenteraad." Dit geldt ook ten aanzien van de onderwijzers bij de afzonderlijke openbare scholen. De gemeenteraad benoemt hen: niemand anders heeft daartoe in het minste meê te werken. Is dat goed te keuren? Behartigenswaardig is wat een geestig pseudonym; die zich »Jan Kyckindepot" teekent, dienaangaande in den *IJselbode* schreef. »Welke openbare regter, vroeg hij, zal uitmaken, wie bevoegd is om in de openbare gezindheids-scholen te onderwijzen? .... Zal de verklaring van den onderwijzer voldoende zijn dat hij tot de secte behoort? Maar daar kon de openbare magt al raar mee worden in de luijers gelegd. Zal de openbare magt zich door onderzoek verzekeren, dat de onderwijzer inderdaad tot de secte behoort? Dit zou op allerlei oude en nieuwe soorten van inquisitie uitloopen?" Wij willen niet te lang bij deze vragen verwijlen. Onmiskenbaar is het intusschen, dat in de gezindheids-scholen geene andere onderwijzers moeten werkzaam zijn dan die behooren tot de gezindheid, voor welke de school is ingerigt, en dat eene verklaring van den onderwijzer, dat hij tot die gezindheid behoort, niet voldoende is te achten om den gemeenteraad te magtigen, hem aan het hoofd eener afzonderlijke school te plaatsen. Werd dat voldoende geacht, — hoe vele gemeentebesturen, die dan juist aan het hoofd van afzonderlijke scholen voorbedachtelijk zulke onderwijzers van verdachte godsdienstige gezindheid zouden plaatsen, die den allerverderfelijksten invloed op de schoolgaande jeugd zouden kunnen uitoefenen! — Willen wij daarom echter de gemeenteraden met een inquizitoriaal gezag bekleed hebben? 't Kan niet in ons opkomen. Of willen wij dan welligt dat de benoeming van onderwijzers bij afzonderlijke openbare scholen van de verschillende kerkgenootschappen uitga? Daarvoor zou veel in het midden zijn te brengen: wij verlangen dit echter niet eens. Doch wat wij wel en ernstig verlangen, en wat zonder eenig bezwaar geschieden kan, is, dat niemand tot onderwijzer bij eene afzonderlijke school benoemd worde, dan hij van welken het gebleken is dat hij welgevallig is aan het kerkgenootschap, waartoe hij behoort. Eene verklaring van eene bevoegde autoriteit in dat kerkgenootschap, bij den gemeenteraad in te dienen, is daartoe voldoende. Zonder zulk eene verklaring echter zal de door den gemeenteraad alleen benoemde onderwijzer bij de afzonderlijke school nimmer aanspraak kunnen maken op het vertrouwen, dat hij, ter vervulling van zijne taak, behoeft.

Plaatsgebrek verpligt ons de mededeeling van wat wij over onze twee laatste aanmerkingen te zeggen hebben, tot morgen te verschuiven.

---

De *Amsterdamsche Courant* interpreteert de onderwijswet op eene wijze, dat het u begint te schemeren voor het gezigt. Wij hebben haar tot dusverre laten begaan. Niet volgens hare verklaringen, maar volgens de wetsbepalingen zal, zoo de wetsvoordragt aangenomen wordt, het onderwijs ingerigt worden. Over de manier van interpreteeren der *Amst. Courant* met haar te redetwisten, waartoe zou het kunnen leiden? Daartoe alleen, dat zij, die nu nog geene tegenstanders zijn van het wetsontwerp, weldra misschien zich er met nadruk tegen zouden gaan verzetten. Immers, de verklaringen der *Amsterdamsche* kunnen slechts tot groote verwarring ten aanzien van den zin en de strekking van eenige der voornaamste artikelen van de wetsvoordragt aanleiding geven. Men raakt daardoor in het gevaar aan die artikelen eene uitlegging te geven, welke zij intusschen niet toelaten, ten gevolge waarvan men desniettemin, uit instinktmatige vrees dat er welligt een adder onder het gras verborgen is, van lieverlede al meer en meer tegen het wetsontwerp ingenomen begint te worden. Als dat het rezultaat is, dat de *Amsterdamsche Courant*, de onderwijs-wet verdedigende, zoekt te bereiken, inderdaad, dan heeft zij eene wel zonderlinge manier om haren vrienden van dienst te zijn.

Een enkel staaltje van de *methodus interpretandi* der *Amsterdamsche* laten wij hier volgen.

Al. 2 van art. 4 legt den onderwijzers de verpligting op, zich in de openbare scholen »te onthouden van iets te onderwijzen, te doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen van eenigerlei gezindheid." Een ieder heeft gemeend dat dit beteekende: de algeheele verwijdering van het zoogenaamde »christelijke beginsel" uit de openbare school. Volgens de *Amsterdamsche Courant* zal echter de heele wereld zich vergist hebben. Zij beweert toch, dat, krachtens de aangehaalde alinea, »een christelijke geest op de [openbare] scholen behoort te heerschen." .... »Van hetgeen Christus, de groote opvoeder der menschen, in gelijkenissen heeft geleerd; van de aandoenlijke verhalen uit den Bijbel moet gebruik gemaakt worden, omdat zij de typen zijn der opvoedingsmiddelen (?), maar zij moeten op de scholen als middelen tot vorming gebruikt worden, niet om godsdienstige waarheden aan de kinderen te leeren." Aldus de *Amsterdamsche*. Wij antwoorden, dat het in het midden kan gelaten worden, waartoe de bijbelsche gelijkenissen en de aandoenlijke verhalen uit den Bijbel zouden *moeten* gebruikt worden in de openbare scholen. Worden zij er echter gebruikt, dan blijven die scholen, gelijk de heer Beets het zoo treffend uitdrukte, »nog al bijbelsch, nog al protestantsch." Regt en wet verbieden dit evenwel. Daarom wil het wetsontwerp, te regt, dat het onderwijs in de openbare scholen wat men noemt zuiver maatschappelijk zijn zal. Moest dit echter beteekenen, dat dit, als tot dusverre, dienstbaar zoude kunnen gemaakt worden aan het protestantsch proselytismus — wij behoeven niet te zeggen, dat wij in dit geval ons ten allernadrukkelijkste tot de bestrijding van het wetsontwerp zouden aangorden.

---

De heer van Bosse heeft bij de Tweede Kamer eene nieuwe nota ingediend, welke wij, om hare belangrijkheid, hier in haar geheel laten volgen:

De bedenkingen, door den ondergeteekende in eene vorige nota ontwikkeld ten aanzien van het hooge cijfer der begrooting voor 1855, vergeleken met vroegere dienstjaren, zijn, wat het eerste punt, in die nota behandeld, betreft, door de Regering beantwoord hoofdzakelijk door een beroep op de vermeerdering van uitgaaf, welke in 1852 plaats vond, in vergelijking met de jaren 1850 en 1851.

Indien het feit, dat er in 1852 verhooging van uitgaaf plaats vond, door den ondergeteekende ontkend of zelfs bemanteld ware, dan zou deze grond van verontschuldiging meer kracht hebben dan nu.

Maar de ondergeteekende heeft, in zijne vorige nota, de cijfers van de uitgaven van vroegere jaren zelf opgegeven. Hij heeft zelf, in vroegere ambtsbetrekking, gewezen op de noodzakelijkheid, om van den financiëlen toestand gebruik te maken tot het doen van eenige uitgaven, waartoe vroeger de gelegenheid ontbrak.

Men was echter vroeger van meening, dat zoodanige vermeerdering zoo na mogelijk moest opgewogen worden door inkrimping van uitgaven op andere deelen van de dienst. De voordragt tot verhooging ging vergezeld van voorstellen tot vermindering: de voordragten van regterlijke organisatie en van eene nieuwe comptabiliteitswet zijn daarvan de laatste getuigen. Men was ook geenszins van meening, dat eene *onbepaald voortdurende* verhooging van uitgaven nuttig of wenschelijk was.

Dat dit inderdaad het stelsel der vorige Regering was, blijkt onwederlegbaar uit cijfers. Bij de opgave daarvan, laat de ondergeteekende de begrooting voor 1849 en hare uitkomsten weg. Al wat de Regering daaromtrent zegt, is van weinig kracht, wanneer men nagaat, dat die begrooting was opgemaakt in 1847, en eerst na 1848 ten uitvoer gelegd. Op *die* begrooting viel dus vrij wat meer te besparen dan op later opgemaakte.

Wanneer men, even als de Regering doet, het Hoofdstuk IX*A* en de kosten der vermunting, in 1850 en 1851 besteed, buiten de rekening laat, doch daarentegen de buitengewone credieten bij het eindcijfer optelt (in zooverre zij geene betrekking hebben tot de vermunting en tot de amortisatie), dan vindt men de volgende cijfers van *begrooting*:

| | |
|---|---|
| 1850 . . . . . . . . | ƒ 33,819,532.94 |
| 1851 . . . . . . . . | » 34,082,093.61 |
| 1852 . . . . . . . . | » 34,616,723.97 |
| 1853 . . . . . . . . | » 34,744,437.11* |

Daarentegen voor

| | |
|---|---|
| 1854 . . . . . . . | f 36,157,696.77$^5$ |
| 1855 zonder credieten . . | » 36,336,511.42$^5$ |

Doch dit laatste cijfer *moet* nog aanmerkelijk door latere credieten klimmen.

| | |
|---|---|
| De begrooting voor 1853 werd voorgedragen tot een cijfer van . . . | f 34,088,752.69$^5$ |
| Bij de indiening gaf de Regering te kennen, dat zij vermeerderd stond te worden met den tweeden termijn van het subsidie voor den Rijnspoorweg | » 490,000.00 |
| Dit cijfer van . . | f 34,578,752.69$^5$ |

was dus het maximum van uitgaaf, volgens haar gevoelen, dat voor 1853 kon aangenomen worden.

Dat cijfer is nog iets lager dan het cijfer der totale begrooting van 1852, evenzeer vermeerderd met de latere credieten; op het vermoedelijk opkomen van welke in 1851, bij de voordragt der begrooting, ook door de Regering was gewezen.

Zij meende dus in 1852, dat men voor 1853 het begrootingscijfer niet verder moest opvoeren.

De ondergeteekende meent te mogen vragen, of de tegenwoordige Regering *dat* stelsel ook *nu* is toegedaan?

Wat men ook van toekomstige credieten te denken hebbe, het feit is daar, dat de raming der uitgaven voor 1855, *zonder* de te verwachten latere credieten, die van 1854, en veel meer de vroegere, *met* al de credieten daarvoor later toegestaan, met min of meer belangrijke sommen overtreft. En wat men ook beweren moge, de onderstelling dat de Regering in 1855 crediet-aanvragen, ten gezamenlijke bedrage van *één* millioen, doen zal, is niet in het minste wederlegd. De Regering betwist die stelling, doch, in den grond, alleen voor zoo ver het beweren betreft, dat *reeds nu* op de begrooting daarvan had moeten blijken; de zaak zelve spreekt zij niet dadelijk tegen, en zij kan het ook moeijelijk doen. Men zal dus wel doen, daarop voortdurend te blijven rekenen.

De ondergeteekende laat voorts in het midden, in hoever de Regering geacht kan worden betoogd te hebben wat zij betoogen wilde, namelijk dat verhooging van uitgaven en verhooging van het eindcijfer der begrooting niet bewijzen, dat er neiging tot vermeerdering van uitgaven bestaat. Hij zou vreezen daardoor de aandacht zijner medeleden te veel af te leiden van het punt, waarop het ten deze vóór en boven alles aankomt: de *vergelijking van het eindcijfer der begrooting* voor 1855 met de eindcijfers van vroegere begrootingen, en van de vermoedelijke uitgaven in 1855 met de verkregen uitkomsten van vorige diensten.

De Regering wil alleen de begrootingen vergeleken hebben, maar erkent daarbij dat de begrooting voor 1855 f2,854,417.81$^5$ hooger is dan die voor de gelijksoortige onderwerpen in 1851. Zij laat de later verleende en te verleenen credieten buiten de rekening. Maar, vermits die credieten tot de uitgaven behooren, moeten zij, voor zoo ver zij gelijksoortige onderwerpen betreffen, wel degelijk in rekening komen, wanneer men, gelijk de ondergeteekende deed, het oog vestigt op de *vermoedelijke uitkomsten* van de dienst.

Doet men dit, dan vindt men de volgende cijfers:

1855.

| | |
|---|---|
| Eindcijfer der begrooting . . . | f 72,118,891.29$^5$ |
| Af Hoofdstuk IX*A* . . . . . . | » 35,782,379.87 |
| | f 36,336,511.42$^5$ |
| Bij voor latere credieten. . . . | » 1,000,000.00 |
| | f 37,336,511.42$^5$ |
| Besparingen hierop . . . . . . | » 600,000.00 |
| Blijft uitgaven. . . | f 36,736,511.42$^5$ |

1851.

| | | |
|---|---|---|
| Eindcijfer der begrooting . . . | | f 75,515,222.72 |
| Af Hoofdstuk IX*A* | f 40,517,759.89 | |
| Vermuntingskosten | » 915,369.22 | |
| | | » 41,433,129.11 |
| | | f 34,082,093 61 |
| Af besparingen buiten die op Hoofdstuk IX*A* en de vermuntingskosten . . | | » 1,541,737.30 |
| | | f 32,540,356.30$^5$ |

Derhalve heeft 1855 eene vermoedelijke hoogere uitgaaf boven 1851, van f 4,196,155.12, en (daar in 1852 de uitgaven, in ronde som, een millioen hooger waren dan in 1851) van 3 millioen boven 1852.

En nu mag men vragen, of eene vermeerdering van uitgaaf van *één millioen* in *drie* jaren (1850—1852) in vergelijking kan komen met eene vermeerdering van uitgaaf van *drie* millioen evenzeer in drie jaren? vooral wanneer de bezuinigingen, die nog te maken zijn, vooreerst worden uitgesteld.

De verdediging van het hooge eindcijfer der begrooting, verder door de Regering voorgedragen, kan de ondergeteekende hier met stilzwijgen voorbijgaan, ten einde niet op de discussiën vooruit te loopen.

II. Hetgeen omtrent het tweede punt zijner nota door de Regering wordt gezegd, voor zoover dit den ondergeteekende persoonlijk betreft, zal hij mede hier met stilzwijgen voorbijgaan, omdat het niets ter zake doet. Hij bepaalt zich bij de opmerking, dat de omstandigheden, waaronder de raming van inkomsten van 1852 opgemaakt werd, geheel andere waren dan de tegenwoordige.

De beschuldiging, dat zijne raming van de inkomsten voor het volgende jaar mank gaat en ligtvaardig is, is volstrekt ongegrond. De feiten bewijzen het.

De Regering zag over het hoofd, dat de ondergeteekende met opzet, en om zelfs den schijn van overdrijving te vermijden, een belangrijk onderdeel der Staatsinkomsten, de Koloniale bijdragen, zelfs niet noemde.

En wat blijkt daaromtrent?

De Regering zelve geeft nu op, dat uit de Koloniale fondsen in 1854 eene som van f 4,200,000 boven de raming in de schatkist vloeide. (Zie § 6 van de Memorie van Beantwoording op het XIde hoofdstuk.) Zij raamt, tevens, de opbrengst der veilingen van koloniale producten voor 1855 *zeven* millioen lager, dan die *opbrengst* in 1855 en vroegere jaren was.

Zij neemt onder de *uitgaven* van de Koloniën in 1855 eene bijdrage op van *twee* millioen voor het herstel van het Indisch muntwezen, niettegenstaande zij reeds in 1854 *meer* fondsen beschikbaar heeft voor dat herstel, dan hare eigene raming van de kosten daarvoor vereischt, bedraagt. Immers bij de wet van 1 Mei jl., werd de begrooting dier kosten vastgesteld op . . . f36.000.000.00

| | |
|---|---|
| En aan middelen aangewezen . . . . | » 34.807,514.71 |
| Er ontbrak dus . . . . . . . . . . . | » 1,192,485,29 |
| Maar onder die middelen kwam *niet* voor de reserve uit de Koloniale fondsen over 1854 . . . . . . . . . . . | » 3,000,000.00 |

Er is dus reeds nu f1,807,514,71 meer aanwezig dan die begrooting bedroeg. Dit zal over 1855 met nog f2,000,000 vermeerderen.

Ook in den Minister van Koloniën zal de ondergeteekende het niet afkeuren, dat hij voorzorgsmaatregelen neemt in eene moeijelijke zaak, zoo als die van het herstel van het muntwezen in Indië.

Maar wanneer men in 't oog houdt, dat in de laatste niet minder dan *vijf* millioen werd bespaard op de kosten van vervoer en verkoop der Indische producten; dat dus het koloniaal batig slot onmisbaar hooger moet klimmen dan de daarvoor nu geraamde som, — dan is het, naar de bescheidene meening des ondergeteekenden, geene ligtvaardigheid te stellen, *niet* dat er in 1855 *zooveel* inkomsten zullen zijn als in 1854, *niet* dat er *meer* ontvangen zal worden dan in 1853, maar eenvoudig dat de inkomsten in 1855 wel *gelijk* zullen staan met die van 1853.

Hij blijft dus dat cijfer staande houden.

De Regering beweert voorts, dat de politieke omstandigheden verbieden meer te doen dan zij voorstelde.

Dat er geen gevaar in kan zijn iets verder te gaan, blijkt reeds uit het bovenstaande.

Uit het voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen, waaraan de ondergeteekende de eer heeft deel te nemen, blijkt overigens genoegzaam dat er geene gedachte bestaat om de inkomsten van 1855 te verminderen met het vol bedrag van het vermoedelijk batig slot, zoo als dit in de eerste nota berekend was, maar slechts met de kleinere helft daarvan, hoogstens f 1,500,000; behalve de opbrengst van het tonnegeld, op de afschaffing waarvan in die becijfering reeds gerekend was. Het geheele verschil van inzigten betreft dus eene som van nog niet *één* millioen. De Regering wil de vermindering van lasten stellen op . . . . . f 1,003,518.30$\frac{1}{2}$

Naar het gedane voorstel, zou de vermindering voor 1855 zijn, . . . . » 1,952,000.00.

Te weten: f 1,500,000 voor de brandstoffen, en f 452,000 voor het tonnegeld.

Door deze beschouwing verliest dan ook de aanmerking van de Regering, omtrent het onverantwoordelijke eener vermindering van lasten tot een bedrag van f3,200,000 geheel hare kracht. En wanneer zij, aan het slot harer beantwoording, ook de vermindering van inkomsten tot een bedrag van f2,100,000 afkeurt, zoo houde men in het oog, dat *dat cijfer*, zoo als het dáár wordt aangenomen, eerst te voorschijn treedt *na de aftrekking* van de opbrengst der tonnegelden, en dus alleen vergeleken moet worden met het cijfer van het verlies, dat de afschaffing van den accijns op de brandstoffen te weeg moet brengen in 1855, dat is f1,500,000.

Op het berekende batig slot ad f 3,200,000, meent de Regering veel te kunnen afdingen.

Zij beweert, dat de renten van het fonds der muntbilletten niet in aanmerking kunnen komen, omdat zij voorstelt die eens vooral tot amortisatie van schuld te bestemmen.

Dat de Regering op 25 October het voorstel zou doen, om tot het stelsel van amortisatie-fondsen terug te keeren, kon de ondergeteekende onmogelijk voorzien op den 7 October, toen hij zijne nota indiende. Doch, zoo lang dat voorstel nog niet tot wet is verheven, zal de ondergeteekende voortgaan met de vrijvallende renten van dat fonds onder de baten van de dienst te rekenen; vooral naardien het bedrag van die renten, — werd het voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen aangenomen, — evenzeer tot amortisatie aangewend zoude kunnen worden als naar het voorstel der Regering.

De Regering beweert ook, dat de beschikbare fon[ds]
niet terstond tot amortisatie kunnen besteed wor[den]
althans niet ten bedrage van *acht* millioen; dat der[halve]
geene f350,000 *meer* op de renten van 1855 kun[nen]
bespaard worden.

De ondergeteekende houdt het tegendeel staande.

De opgaven der Regering bewijzen al wederom, [dat]
zijne raming van *acht* millioen voor amortisatie uit[erst]
gematigd was.

Zij geeft, bij haar antwoord betreffende het Hoo[fd]stuk IX *A*, op, dat er uit vorige diensten beschik[baar]

| | |
|---|---|
| is . . . . . . . . . . . . . . . . . . | f 5,889,72[…] |
| Het saldo van het Domeinfonds, blijkens diezelfde opgave, is . . . . . . . | » 1,000,00[…] |
| En uit de Koloniale fondsen is boven de raming in 1854 beschikbaar . . . . | » 4,200,00[…] |
| Te zamen alzoo . . . . . | f11.089,72[…] |

Buiten hetgeen de middelen en de besparingen [van]
1854 nu nog daarenboven kunnen opleveren (en […]
op het Hoofdstuk IX *A* blijft bijna één millioen […]
jaar onbeschikt), blijkt daaruit onwederlegbaar, da[t de]
Regering de middelen bezit, om ten minste *acht* [mil]lioen tot amortisatie te besteden. — De berekende [be]sparing van f350,000 aan rente *kan* derhalve, [zonder]
twijfel, verkregen worden, wanneer de Regering n[…]
zorgt, dat zij de magtiging verkrijgt om over die [fondsen]
te beschikken.

Eindelijk zegt de Regering, dat, wanneer men [meer]
middelen kon missen dan zij berekende, er geene s[…]
zou zijn van de verhooging van de opcenten op 't gedistel[eerd].

De ondergeteekende meende, in zijne vorige nota [die]
opcenten te kunnen behouden, ook al met het doel [om te]
doen zien dat hij niet ligtvaardig denkt over de S[taats]inkomsten. Doch men late die weg. Dit zal dan een [ver]schil in zijne rekening maken van f 374,220. Maar
blijft er nog altijd over 1855 een vermoedelijk bat[ig slot]
van ruim f 2,800,000 dus *ruim* toereikende om te [voor]zien in eene vermindering van inkomsten ten bedrag[e van]
f 1,500,000, die voor dat jaar het gevolg zou zijn [van]
het voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandst[offen].

De ondergeteekende meent, dat het gezegde v[…]gend is om te bewijzen, dat zijne berekening niet [mank]
gaat. Hij wijst vooral daarop, dat in al zijne berekening[en be]grepen is *één* millioen voor latere kredieten, en [dat]
*niets* wordt gesteld voor hoogere bijdragen van de [kolo]niale geldmiddelen, waarvan de raming *zeven* m[illioen]
lager was dan de opbrengst in de laatste jaren, [zonder]
dat er eenige bijzondere reden daarvoor bestaa[t …]
alleen met het oog op eventualiteiten.

Over die eventualiteiten zal hij thans niet sp[reken],
maar zich bepalen bij de opmerking, dat de vre[es]
bij de Regering daarvoor bestaat, niet zeer groot [schijnt]
te zijn, alzoo die haar niet verhinderd heeft, de b[egroo]ting van uitgaven *algemeen*, en niet alleen voo[r het]
Departement van Oorlog, te verhoogen, en teve[ns het]
voorstel te doen tot vermindering van inkomsten[, der]halve in 1855 veel verder te gaan dan in 185[…]
negen leden van de Tweede Kamer werd voorge[steld].

---

Van de 51 leden, welke in de Afdeelingen der [Tweede]
Kamer het voorstel van den heer van Hoëvell e. [a. heb]ben onderzocht, heeft de groote meerderheid z[ich voor]
het nader onderzoek van hetzelve verklaard. S[ommige]
leden hebben te kennen gegeven, dat het voor[stel]
nadere overweging allezins verdiende; anderen [hebben]
bepaaldelijk verklaard, dat uit de goedkeuring [tot]
nadere overweging niet moest worden afgeleid[, dat zij]
het voorstel zelf goedkeurden. Een niet on[aanzienlijk]
aantal leden hebben, in sterke bewoordingen, [hun leed]wezen betuigd, dat de voorstellers niet liever [de afschaf]fing van den accijns op het gemaal hadden voo[rgesteld,]
als, bij den hoogen prijs der levensmiddelen, [van meer]
belang voor den middenstand, dan de afschaf[fing van]
den accijns op de brandstoffen. Door eenige leden [voor]standers der voordragt, is daarop geantwoord, dat […]
vrij was in zijne keuze, ten aanzien der af te [schaffen]
belasting; dat in dezen geene mindere of meer[dere po]pulariteit in aanmerking behoorde te komen, [maar]
het belang der nijverheid.

Tegenover dit gevoelen stond dat van eenige [leden,]
die het zeer onraadzaam oordeelden om in de [tegenwoor]dige omstandigheden tot eenige afschaffing van [belasting,]
welke dan ook, over te gaan; als in een tijd, [waarin,]
gelijk de regering zich heeft uitgedrukt, vier [mogend]heden, waaronder drie van den eersten rang, in [een]
oorlog gewikkeld zijn, waarvan het einde noch [de uit]slag kan worden voorzien. Enkele leden hebben de [nadere]
overweging ontijdig geacht, als belemmerende de [regel]matige behandeling der staatsbegrooting voor [het dienstjaar]
van 1855. Deze meenden, dat de overweging […]
en uit den aard der zaak kon worden verschoven.

---

De kommissien van rapporteurs over de onderscheiden
hoofdstukken der rijksbegrooting, hebben haar [verslagen]
uitgebragt, zonder daarbij eene eigene opmerking [te voe]gen. Alleen bij dat over *Marine* heeft de kommissie [haar]
leedwezen te kennen gegeven, dat de Regering […]

aanleiding heeft gevonden; om nu reeds bepaalde voorstellen tot herstel van 's Lands vloot uit den tegenwoordigen staat van verval te doen; zoodat waarschijnlijk meer dan een jaar zal moeten verloopen eer daartoe de hand aan het werk zal kunnen worden geslagen.

---

Uit het verslag van de kommissie van rapporteurs, betreffende het voorstel van den heer Wintgens, blijkt, dat de overgroote meerderheid der leden, die in de Afdeelingen aan het onderzoek daarvan hebben deel genomen, hebben verklaard, zich niet tegen een nader onderzoek van dit voorstel te zullen verzetten.

---

Wij deelden onlangs onzen lezers eene schets der Kuraçaosche missie mede, waaruit bleek, dat het getal Katholieken aldaar tusschen de 20 en 25,000 bedroeg, waaronder een groot aantal slaven. Wij kunnen hierbij voegen, dat de levendig gevoelde behoefte aan een weinig kostbaar en voor eene meerendeels arme bevolking ingerigt onderwijs, in het jaar 1850 eene Associatie deed ontstaan, aanvankelijk werkzaam voor Kuraçao, en dat deze om het hooge nut eener christelijke vorming dezer bevolking, door den H. Vader is vereerd met de bijzondere gunst van een vollen aflaat voor alle van hare leden, te verdienen onder de gewone voorwaarden, op den feestdag van Maria Presentatie (den 21 November), onder welker bescherming de Associatie door Z. Heiligheid is gesteld.

---

Burgemeester en wethouders der stad Amsterdam, overwegende dat de *Cholera Asiatica* opgehouden heeft hier ter stede epidemiesch te heerschen; en er slechts enkele gevallen van die ziekten meer voorkomen, brengen, met intrekking van vroegere kennisgevingen, ter kennis van de ingezeten, dat met den 18 dezer maand het begraven in de kerken en op de kerkhoven binnen de stad, weder als vroeger wordt opengesteld; dat de zittingen der bureaux van consultatie met denzelfden dag zullen ophouden en de lokalen, aangewezen in de kennisgeving van [illegible] Okt. jl., gesloten worden; dat het lokaal ter opneming en verpleging van choleralijders, naast het Paleis van Justitie, Buurt JJ 238, met denzelfden dag zal worden gesloten; en dat de Weteringbarrière en de Zaag[illegible] met 1 Dec. aanst. wederom als vroeger des nachts zullen zijn gesloten.

---

Bij de opening der eergisteren te Schiedam plaats gehad hebbende [illegible] der stembriefjes, ingeleverd tot verkiezing van een lid van den gemeenteraad aldaar, is gebleken, dat niemand de volstrekte meerderheid der stemmen op zich heeft vereenigd en dat eene herstemming moet plaats hebben over de heeren J. A. J. Nolet en H. C. Rijnbende, die de meeste stemmen hebben verkregen. (*S. Ct.*)

---

In een korrespondentie uit 's Gravenhage dd. 13 deze maand, aan den *Courrier de la Meuse*, vindt men in het laatstgenoemde blad:

"Generaal Lamoricière bevindt zich sedert eenige dagen te dezer stede in gezelschap van een personaadje, die, naar men zegt, zijn adjudant is.

Men zegt dat Barbès niet naar Zwitserland zal vertrekken [illegible] hij hier voor zes maanden kamers heeft gehuurd."

---

AMSTERDAM, 16 Nov. De gemeenteraad alhier hield heden eene door 30 leden bijgewoonde zitting.

De voorzitter gaf den raad kennis van de, gelijk in [illegible] gemeld, op 6 Nov. bij den nieuwen Boezem [illegible]swijk plaats gehad hebbende doorbraak en van de schade die daaruit, vooral, voor de begraafplaats dezer gemeente [illegible] ontstond. Burgemeester en Wethouders hebben het [illegible] Hoogheemraadschap bij insinuatie verantwoordelijk gesteld voor de door die doorbraak aan de gemeente toegebragte schade, zijnde tevens drie deskundigen benoemd, ten einde het bedrag dier schade op te nemen. . . . . . . . . . .

HELDER, 15 Nov. Naar wij vernemen zijn Zr. Ms. stoomschepen *Amsterdam*, kommandant Spanjaard en *Cycloop*, kommandant Zwaanshals, den 9 dezer te Elseneur [illegible] weder ten anker gekomen, na gedurende de [illegible] reis stormweder te hebben gehad, ten gevolge waarvan [illegible] raderkasten van een of beide stoomschepen [illegible] weggenomen en andere ligtere schade te weeg [illegible] gebragt. Er lagen op dat oogenblik ruim 200 schepen [illegible] reede ten anker, hoewel er nog slechts een [illegible] voor Hollandsche rekening, dat gesleept moet worden [illegible] intusschen was men er een zeer groot aantal te wachten. Alles was wel aan boord der stoomschepen. — Heden morgen zeilde van hier Zr. Ms. schoenerbrik (*[illegible]*), komm. luit. ter zee 1e kl. Hansen, bestemd naar Batavia. (*Amst. Cour.*)

'S HERTOGENBOSCH, 15 Nov. Op het grondgebied van de [illegible], in de nabijheid der Belgische grenzen [illegible] de bezoldigde jagtopziener Spierings den on[illegible] het [illegible] Spanninks, bijzonder belast met van [illegible] jagt van de erven van graaf [illegible] geschoten. [illegible] moedwillig met een geweer doodgeschoten [illegible] eene hooge [illegible] vrouw en kinderen, en genoten geldelijk [illegible] hunne overheden. Een klein verschil [illegible] tot deze misdaad aanleiding. De verslagene had dien ten gevolge zijnen ambtsbroeder bij de hooge autoriteit aangeklaagd of beter verraden, en Spierings was daarom genoodzaakt geworden zijn ontslag te nemen, of zoude het krijgen. De moordenaar heeft zich dezen nacht bij de marechaussée alhier vrijwillig in arrest begeven, en is vrij kalm. Alleen kermt hij over het ongeluk, waarin zijne vrouw en kinderen door dit ongeluk gedompeld zijn. De officier van justitie, vergezeld van den regter-commissaris en den griffier, houden eene instructie in loco. (*Arnh. Cour.*)

EINDHOVEN, 15 Nov. De aftredende leden van de kamer van koophandel en fabrieken alhier zijn heden herkozen, zijnde de heeren F. Boex, J. Schellens en A. J. van Stekelenburg. (*H.*)

MOERGESTEL, 14 Nov. Het plan tot kanalisatie dezer provincie om de massa heide tot weteringen te brengen, schijnt voortgang te hebben, daar onlangs een belanghebbende zich meer dan 2½ uur op het raadhuis bezig heeft gehouden, om de kadastrale kaarten af te teekenen. In andere gemeenten zijn dezelfde werkzaamheden geschied. Het is te wenschen dat alle plannen van kanalen, grindwegen enz. spoedig in praktijk gebragt worden, opdat de arbeiders dezen winter werk mogen bekomen, en zich daardoor het noodige onderhoud voor zich en hunne gezinnen kunnen aanschaffen.

---

Men leest in de Tweede Editie van de *Amst. Courant*:

PARIJS, 16 Nov. Men wil weten, dat de Senaat bijeen geroepen zal worden om te beraadslagen over het sluiten eener aanzienlijke leening. Ook is er sprake van eene nieuwe ligting van 200,000 man.

# BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

## FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Nov. De tijdingen van het oorlogstooneel loopen tot 8 November. Op dien datum hadden de geallieerden nog niet beproefd op Sebastopol storm te loopen. Een depêche van vorst Menschikoff afkomstig, berigt dat de belegering steeds voortgaat, doch dat de schade door het kanonvuur aan de vesting veroorzaakt, spoedig weder hersteld is. Tevens vermeldt deze depêche dat de geallieerden zich vooral aan den linkervleugel van hun positie versterken.

— Door de *Sinaï* zijn de volgende tijdingen den 15 dezer te Marseille aangebragt.

Den 30 Oktober beproefde het gansche garnizoen van Sebastopol een uitval; doch werd door de divisie Bosquet in de vesting terug gedrongen. Als een gerucht vindt men in het *Journal de Constantinople* dat in dat gevecht de geallieerden zes duizend Russen krijgsgevangen zouden genomen hebben. Den 1e en 2e Nov. zouden twee andere uitvallen even vruchteloos beproefd zijn geworden.

De Russen maakten zich gereed, nadat de geallieerden een bruikbare bres hadden geschoten, hunne contermijnen te doen springen, maar de Franschen zulks bemerkende deinsden terug en versterkten zich meer achterwaarts. Het garnizoen was intusschen uitgeput door ziekten en steeds hooger stijgenden hongersnood, schoon de gemeenschap der vesting naar buiten aan de noordzijde steeds open blijft.

Het weer begunstigde een spoedige ontknooping. — Te Konstantinopel heeft onderwijl een aardbeving plaats gehad en gedurende een gansche week hebben vreeselijke stormen in de Zwarte Zee gewoed; weinig heeft men er te Sebastopol van gevoeld en bij het afgaan der laatste berigten begon het weder stil te worden.

Te Konstantinopel aangekomene schepen hebben geruststellende berigten van de eskaders gedurende den storm aangebragt. Een Egyptiesch fregat heeft echter in den Bosphorus schipbreuk geleden en de Himalaya averij gehad. Het tweede konvooi met versterking door den onderkoning van Egypte afgezonden, is gedwongen geweest in de haven van Alexandrië terug te keeren.

Een nieuwe bezending van 30 kanonstukken, behalve de onlangs afgezondene 50 stukken, is gereed om uit Frankrijk naar Turkije te vertrekken. Alles is te Marseille en Toulon in gereedheid om tegen het einde der maand, door middel van stoomslepers, een zevende en achtste divisie te vervoeren. De *Jena* en *Suffren* komen uit het Oosten terug om aan dat vervoer deel te nemen.

— De door de *Sinaï* aangebragte brieven uit de Krim berigten dat nieuwe branden te Sebastopol zijn uitgebarsten en, onder anderen, magazijnen van levensmiddelen een prooi der vlammen zijn geworden.

De schoten uit de Lancastersche kanonnen hadden den 27 twee fregatten in den grond geboord en eenige in de binnenhaven van Sebastopol liggende schepen getroffen; een er van, de 12 *Apostelen* was verbrand. Generaal Kiriakoff was, zeide men door een bom gedood.

De schepen die naar de Krim de brigade van generaal Mayron overbrengen waren den 6 in de zee van Marmara gezien geworden. Zouaven zijn uit Algerie aangekomen en duizend scherpschutters te Balaklava ontscheept.

Een konvooi van 2000 Engelschen met paarden en amunitie is den 11 te Malta aangekomen.

De *Suffren* is zonder avarij te hebben geleden te Konstantinopel aangekomen.

Zaturdag wacht men te Marseille de bijzonderheden en het verslag van het gevecht den 5 geleverd.

— De zaak van Montalembert is afgeloopen; het hof heeft een arrest van niet-ontvankelijkheid uitgebragt.

— In eene depêche van lord Raglan, door den Engelschen ambassadeur aan de Fransche regering medegedeeld, wordt gezegd dat bij het gevecht op den 6den, het getal vijanden dat in den Almaslag overtrof. Het verlies der Russen is ontzettend, dat der onzen zeer groot. De generaals Brown, Adams, Buller, Torrens en de majoor Bentinck, die gekwetst werden, bevinden zich vrij wel. Het gedrag der troepen was bewonderingswaardig.

— Lord Palmerston, die hier is aangekomen, moet ook van zijne regering in last hebben ontvangen zich met den keizer te verstaan, omtrent de te volgen staatkunde tegenover de Duitsche mogendheden. Voorloopig is Lord Palmerston afgestapt aan het *hotel Windsor* in de Rue de Rivoli; hij zal zich echter heden avond naar Saint Cloud begeven. Het hoofddoel van het bezoek des Engelschen ministers is om eene overeenkomst te treffen met de Fransche regering, aangaande de naar het Oosten te zenden hulptroepen. Engeland moet er op blijven staan om door het geven van subsidie-gelden zich aan het zenden van meerdere troepen te onttrekken. Dat ook het bezoek van Lord Palmerston op de Duitsche politiek betrekking heeft, meen ik met zekerheid te weten.

— De heer Poyade, de Fransche konsul te Bukarest, heeft geweigerd officiele betrekkingen met prins Stirbey aan te knoopen, welk voorbeeld ook door den Engelschen konsul in Wallachije werd gevolgd. De beide diplomatieke agenten wachten op speciale bevelen hunner regeringen.

— Men houdt zich te Madrid nog steeds bezig met de benoeming van generaal San Miguel, tot prezident der Cortez. Deze benoeming beschouwt men als een nederlaag voor Espartero.

Bij de opening der Cortez van den 11 verdrongen sich een aantal gedeputeerden om den zetel van den president. De oude maarschalk ontving met hartelijkheid hunne gelukwenschen. Alle ministers bevonden zich op hunne plaatsen, behalve Espartero, die naar men zegt, de zittingen niet zal bijwonen dan na de definitieve constitueering der Cortez. De heer Salazar had zich van zijne ambtgenooten verwijderd en zat aan het uiteinde der ministerieele bank. De algemeene aandacht was op generaal Dulce gevestigd.

De zitting werd ten 2½ ure geopend, doch men is niet overgegaan tot de orde van den dag. Langzamerhand verlieten de afgevaardigden hunnen plaatsen en een kwartier later bevonden zich ten naauwernood een vijftigtal in de zaal, zoodat de prezident ten 3 ure genoodzaakt was de vergadering te sluiten, daar er geen genoegzaam aantal leden aanwezig was.

— Ziehier de namen der prelaten, welke sedert onze laatste berigten in het *Dagblad van Rome* worden opgegeven: Z. Em. de Kardinaal Batuffi, Aartsbisschop-bisschop van Imola; Z. Em. de Kardinaal Wiseman, Artsbisschop van Westminster; Mgr. Forster, Bisschop van Breslau; Mgr. Rostel, Bisschop van Nottingham. Mgr. Kenrik, Aartsbisschop van Baltimore; Mgr. O'Connor, Bisschop van Erié (Vereenigde Staten); Mgr. Della Puenta, Bisschop van Salamanca; Mgr. Garcia Cuerta, Aartsbisschop van St.-Jakobus van Compostella; Mgr. Cuculla, Aartsbisschop van Naxos, in den Archipel; Mgr. Labis, Bisschop van Doornik; Z. Em. de Kardinaal Pianetti, Aartsbisschop van Viterba; Mgr. Bogdanovich, Bisschop *in part.* van Europio, apostoliesch-administrator van het aartsbisdom van Scopia in Servië. Met deze prelaten bedraagt het getal der Kardinalen, Aartsbisschoppen en Bisschoppen, die bereids te Rome den 9 November aanwezig waren, zeven en dertig.

Bij de Fransche prelaten, welke zich naar Rome hebben begeven, moeten nog gevoegd worden, de Bisschoppen van Blois en Agen. Men gelooft, dat nog andere Bisschoppen zich tot die reis gereed maken.

Onder de tot hiertoe bekend geworden namen, vindt men dat Frankrijk bij de plegtigheid zal worden vertegenwoordigd door 5 Aartsbisschoppen, namelijk van Reims, Lyon, Besançon, Avignon en Parijs, van welke 3 Kardinaals zijn; en door zeven Bisschoppen: van Mans (kerkprovincie Tours), Marseille (provincie Aix), van Amiens (provincie Reims), van Montauban (provincie Toulouse), van Agen (provincie Bordeaux), van Orleans en Blois (provincie Parijs).

## ENGELAND.

LONDEN, 16 Nov. Bij besluit der koningin is het Parlement op nieuw tot 14 December verdaagd.

— Men zegt dat Frankrijk en Engeland voor gezamenlijke rekening een nieuw expeditiekorps van 100,000 man zullen uitrusten.

## DUITSCHLAND.

BERLIJN, 17 Nov. Ten aanzien van de Instruktien, welke de graaf von Nesselrode van keizer Nikolaas ontving, tot het beantwoorden der jongste Pruisische nota, wordt uit Frankfort van wel onderrigte zijde verzekerd, dat dezelve van den volgenden inhoud zijn: De Czaar

volhardt, met opzigt tot de Turksche kwestie, in zijne vroegere voornemens, en is enkel geneigd aan Oostenrijk eenige koncessien te doen. Deze bestaan daarin, dat hij uit politieke gronden, voor het tegenwoordige een konflict met Oostenrijk vermijden zal.

Intusschen is het eene bekende daadzaak, dat het terugtrekken der Russische troepen van de Oostenrijksche grenzen, enkel uit strategische gronden is geschied, en wel omdat de aanwezigheid derzelve op het tooneel des oorlogs in het Zuiden meer noodig wordt geacht. Het is niet minder gewis, dat de Keizer zich op een langdurigen oorlog voorbereidt en geen middel verwaarloost, om dien met den uitersten nadruk te voeren. Eene nieuwe ligting van 200,000 man wordt in alle stilte voorbereid, om zoodra noodig met den meesten spoed volbragt te kunnen worden.

## BELGIE.

BRUSSEL, 16 November. De Kamer der Vertegenwoordiging heeft in hare zitting van gisteren de kommissie voor het adres door de benoeming van den heer Loos voltallig gemaakt. Die heer is gekozen met 49 stemmen en van de 70 waren 21 blanko briefjes.

De kommissie voor het adres zamengesteld uit de heeren Dumortier, de Theux, Dedecker, Delehaye, Osy en Loos, zal zich heden ten elf ure vereenigen onder het voorzitterschap van den heer Delfosse. De sektien welke gisteren door het lot gekozen zijn, zullen ook heden ten twaalf ure vergaderen om zich te konstitueren en bezig te houden met het onderzoek van het wetsontwerp, betreffende de voedingsmiddelen, door de Kamer als noodzakelijk beschouwd.

Drie wets-ontwerpen zijn gisteren nog door den minister van Buitenlandsche Zaken voorgesteld; het een heeft ten doel om de goedkeuring der Kamer in te roepen wegens het handelstraktaat met Mexiko gesloten, het ander heeft hetzelfde doel ten aanzien der litterarische en artistische overeenkomst gesloten met Groot-Brittanje; het derde betreft het nemen van maatregelen om het deserteeren der matrozen te voorkomen.

## STADSNIEUWS.

### BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 17 November.

ONDERTROUWD (16 Nov.): G. L. van der Elst met A. A. F. Caspers.

GETROUWD (16 Nov.): J. Dahmen met C. M. T. van Ditmar. - H. G. Bosch met H. J. M. de Ridder. - B. van der Kolk, van Brussel met A. C. Roos. - F. Richelme, van Groenlo met C. M. Duwel. - W. H. Bräm, van Sloterdijk met M. C. Lohner.

OVERLEDEN (13 Nov.): G. W. Spronk, 69 j.

## HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 17 November.

Afloop der heden gehoudene Veiling CEYLON KOFFIJ: Monster N°. 1. 3108 balen 26 cs.; N°. 2. 68 vaten en 18 balen à 33½ cs.; N°. 3. 16 vaten 34 cs.; N°. 4. 10 vaten 31½ cs.; N°. 5. 243 balen 26½ cs.

### GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 27 Nov. Tarwe zonder handel.

Rogge; gedroogde iets lager bij partij, ongedroogde stil; verkocht: 117, 118, 119, 120 ℔ Archangel *f* 330, 334, 338, *f* 342; 117 ℔ o. Odessa *f* 321; 118, 119 ℔ nievwe Gelders. *f* 315, 320.

Garst als voren: 113, 114, 115 ℔ j. Deensche *f* 251, 254, *f* 257.

Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 116, 119 ℔ Holsteinsche *f* 247, 256.

Op 9 vaten Olie in April ek. 83½; Nov 84½ &. *Lijnzaad* *f* 10 hooger: 111, 113/14 ℔ Odessa *f* d20, 435. *Raapolie* op 6/w. *f* 57; Vliegend *f* 56, 54, 54½; 1°. Mei ek. *f* 90½; 49½; Dec *f* 54, 52, 50. *Lijnolie* op 6/w. *f* 43½; Vliegend *f* 42; 1°. Mei ek. *f* 43; Dec. *f* 42. *Hennepolie* op 6/w. *f* 47¼; Vliegend *f* 46.

ROTTERDAM, 16 Nov- Rogge. 145/2 ℔ Libau *f* 366; 133/2 ℔ Archangel *f* 345, beiden te Delftshaven. — Boekweit op 140/2 ℔ Rijn *f* 252.

SCHIEDAM, 16 Nov. Gerst. 127/2 ℔ Deensche *f* 260 6/w.; 138/2 ℔ Engelsche *f* 280 6/w. — Moutwijn *f* 31,—, Jenever *f* 36,50; Amst. Proef *f* 37,75, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 16 Nov. Boter: Eerste kwaliteit *f* 54 a 56; tweede kwaliteit *f* 48 a 53.

---

ANTWERPEN, 16 Nov. *Koffij* De omzettingen hebben bestaan uit 1200 balen Domingo en 1200 balen Rio en Santos.

*Rijst.* De stemming blijft gunstig. Van Aracan zijn verhandeld 2300 balen ongepeld en 1000 balen gepeld.

*Granen.* Tarwe en Rogge blijven zeer vast op prijs gehouden.

LONDEN, 15 Nov. *Ruwe Suiker* tot volle prijzen met meer omzet.

*Koffij.* Native Ceylon vast op 46 a 46 s. 6 d. voor ord. tot goed ordinair.

*Rijst* prijshoudend. — *Talk* vast met weinig zaken. Petersburger 66 s. 6 d. a 67 s. in loco.

*Granen.* Tarwe met weinig kooplust, Garst onveranderd.

LIVERPOOL, 14 Nov. *Katoen* flaauw.

BORDEAUX, 13 Nov, *Voorloop.* 3/6. 207 fr.

## BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 16 Nov. Belg. leen. 2½ pc. $51\frac{3}{8}$, 1840/1842 4½ pc. 90¾; 1848, —; Spanje 1—3 pc. $17\frac{15}{16}$; Binnenl. 3 pc. $32\frac{7}{8}$; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 67.

PARIJS, 16 Nov. Fransche 3 pc. 71.90; 4½ pc. 96.20; 3 pc. Spanje $33\frac{3}{8}$; id. 1 pc. 18¼; Met. 5 pc. $82\frac{7}{8}$; Rom. Leen. 86½.

LONDEN, 16 Nov. Consols 92, 3 pc. Spanje buitenl. 37¾; 1 pc. dito 18¼; Comité-Bewijzen 5½; Passive $4\frac{5}{8}$; 5 pc. Rusl. 94; 4½ pc. dito 81; 4 pc. Holl. 90¾; 2½ pc. id. 60¾; 5 pc. Sardinië 88; Brazilië 97; 4½ pc. Peru 66; Gren. uitg. 5¼; id. werk. 15; 3 pc. Mexiko $21\frac{5}{4}$; 4 pc. Portugal 67; Turkije —; Ecuador $3\frac{5}{8}$; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 16 Nov. Met. 5 pc. —; id. 4½ pc. 72¾; Bank-Aktien ——; Wissel op Londen 12.07; Amst. ——; Parijs 145½; Goud 30; Zilver 27; Nieuwe Leening —.

BERLIJN, 16 Nov. 3½ pc. Pruissische Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; 5 pc. 93½p; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 15½; Parijs 78¼; Amst. $140\frac{1}{8}$; Weenen —; Petersburg 99.

HAMBURG, 16 Nov. Spanje 3 pc. 30½; id. 1 pc. 17; Rusl. 5 pc. 90; 3 pc. Mexikanen 15½; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—.

FRANKFORT. 16 Nov. 5 pc. Met. 66; 3 pc. Spanje binnenl. 32¾; id. 1 pc. 18; Wissel op Londen 3/m. ——; Amsterdam —; Parijs —; Weenen —.

## PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

| | | | 16 NOV. 4½ u. gebl. | 17 NOV. | | 4 u. | gebl. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *Nederl.*, Werkel. Schuld à | 2½ | pCt. | $59\frac{5}{16}$ | $59\frac{1}{16}$ | a | $59\frac{1}{8}$ | $59\frac{1}{8}$ |
| Dito Dito | 3 | " | $70\frac{5}{8}$ | 70¼ | " | $70\frac{5}{16}$ | |
| Dito Dito | 4 | " | $89\frac{3}{16}$ | 89 | " | $89\frac{1}{16}$ | $89\frac{1}{16}$ |
| O. I. Leening 1844 | 4 | " | | $88\frac{7}{8}$ | " | | |
| Amortis. Syndik. | 3½ | " | $86\frac{5}{8}$ | 86¼ | " | | |
| Handel-Maatschappij | 4½ | " | | | " | | |
| Haarlemmermeer | 5 | " | | | " | | |
| Aand. Rijn-Spoorweg | 4½ | " | | | " | | |
| " Holl. Spoorw.-M. | | " | | | " | | |
| Obligatiën | 4½ | " | | | " | | |
| Maatschappij van Weld. | 4 | " | | | " | | |
| Aand. Ned. Bank | | " | | | " | | |
| *België* | 4½ | " | | | " | | |
| Dito bij *Rothschild* | 2½ | " | 48½ | 48¼ | " | $48\frac{3}{8}$ | |
| *Frankrijk*, Obligatiën | 3 | " | 65½ | | " | | |
| *Spanje*, Onbep. Stukken | 1 | " | $18\frac{1}{16}$ | $17\frac{15}{16}$ | " | | |
| Dito | 3 | " | $3?\frac{1}{8}$ | $37\frac{5}{8}$ | " | $37\frac{7}{8}$ | $37\frac{5}{8}$ |
| Dito Binnenl. à 6/m. | 3 | " | $32\frac{7}{8}$ | $32\frac{5}{8}$ | " | $32\frac{11}{16}$ | |
| Coupon-Bewijzen | | | $5\frac{9}{16}$ | $5\frac{5}{8}$ | " | $5\frac{11}{16}$ | |
| Amortisable Schuld | | | | $4\frac{5}{8}$ | " | $4\frac{11}{16}$ | |
| *Portugal*, te Londen | 3 | " | $36\frac{5}{16}$ | 36 | " | $36\frac{1}{8}$ | $36\frac{1}{16}$ |
| Dito Uitgestelde | | | | | " | | |
| *Rusl.*, bij *Hope* 1798 en 1816 | 5 | " | 100 | 99¾ | " | | |
| Dito Dito 1828 en 1829 | 5 | " | $99\frac{1}{8}$ | | " | | |
| Cert. bij dito 1831 en 1833 | 5 | " | | | " | | |
| Dito | 4½ | " | 84 | | " | | |
| Dito bij *Hope* | 4 | " | 75¼ | | " | | |
| Dito bij *Stieglitz en C°.* | 4 | " | 74 | $73\frac{7}{8}$ | " | | |
| Dito bij id. 5de Serie | 6 | " | | | " | | |
| Certifikaten te Hamburg | 5 | " | | | " | | |
| Inschrijving in Assignat. | 6 | " | $56\frac{5}{8}$ | | " | | |
| Certifikaten van dito | 6 | " | 57 | | " | | |
| Engelsche Russen | | | | | " | | |
| *Polen*, Certifikaten | 4 | " | | | " | | |
| Dito Aand. met Lot. fl. 500 | | | 133½ | | " | | |
| *Oostenrijk*, Metalliek | 5 | " | $63\frac{13}{16}$ | $63\frac{5}{16}$ | " | $63\frac{3}{8}$ | |
| Dito Nieuwe 1847 | 2½ | " | 32¼ | $3?\frac{7}{8}$ | " | $32\frac{1}{16}$ | |
| Dito 1851 en 1852 | 2½ | " | 32¼ | $31\frac{7}{8}$ | " | $32\frac{1}{16}$ | |
| Dito Nieuwe | 5 | " | $73\frac{13}{16}$ | 73¼ | " | $73\frac{3}{8}$ | |
| Dito 1854 | 5 | " | $73\frac{13}{16}$ | 73¼ | " | $73\frac{3}{8}$ | |
| Ween. Bank bij *Goll en C°.* | 5 | " | | | " | | |
| Dito | 4 | " | | | " | | |
| Aand. met Loting fl. 250 | | " | | 224 | " | 226 | 225 |
| Nieuwe dito 1854 | | *f* | | | " | | |
| *Pruissen* | 4½ | " | | | " | | |
| *Amerika*, Bank-Aktiën Cert. | | | | | " | | |
| Dito Orig. | | | 3 | | " | | |
| *Napels*, Cert. *Lam. en Bouwer* | 5 | " | | | " | | |
| *Denemarken*, Leen. te Lond. | 5 | " | | | " | | |
| *Louisiana* bij *Hope* | 5 | " | 98¾ | 99 | " | | |
| *Braziliën* | 5 | " | | | " | | |
| Dito 1843 | 5 | " | | | " | | |
| *Mexiko* | 3 | " | 20¼ | $20\frac{1}{16}$ | " | $20\frac{1}{8}$ | |
| Dito Onbepaalde | | | 20¼ | $20\frac{1}{16}$ | " | $20\frac{1}{8}$ | |
| *Peru* | 4½ | " | 64¾ | | " | | |
| *Grenada*, a £ 100 | 2¼ | " | 14¾ | | " | | |
| Dito Uitgestelde | | | $5\frac{9}{16}$ | $5\frac{9}{16}$ | " | | |
| *Ecuador* a £ 100 | | | | | " | | |
| *Venezuela*, a £ 100 | 3¾ | " | 23¼ | | " | | |
| Dito Uitgestelde | 1¼ | " | $10\frac{1}{16}$ | | " | | |
| Thesaurie | 5 | " | | | " | | |

Nat. Met. 66¾, 67.

Over het geheel was de markt heden bij weinig affaire zeer gedrukt, inzonderheid ten opzigte van Oostenrijksche fondsen.

*Koers van het Geld:* Beleening 3 pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 3 pCt.

## Wisselkoers.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Parijs | 2/m. | *f* $55\frac{5}{8}$ | Livorno | 2/m. | *f* | 38¼ |
| » | zigt | » $56\frac{1}{16}$ | Napels | » | » | 84 |
| Bordeaux | 2/m. | » 55¼ | Petersburg | » | » | 1.71½ |
| » | zigt | » $55\frac{5}{8}$ | Weenen | 6/w. | » | 28½ |
| Madrid | 3/m. | » 240 | Augsburg | » | » | 35¼ |
| Cadix | » | » 240 | Frankfort | » | » | 99¾ |
| Seville | » | » 237 | Hamburg | 2/m. | » | $35\frac{9}{16}$ |
| Bilbao | » | » 238 | » | zigt | » | $35\frac{12}{16}$ |
| Lissabon | » | » 41½ | Londen | 2/m. | » | 11,65 |
| Porto | » | » 41¼ | » | zigt | » | 11,72½ |
| Genua | 2/m. | » 43¾ | Rotterdam | | » | ⅛ |

## SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 16 Nov. L. R. Giezen, Koning Willem III, Tjilatjap.

BATAVIA, 7 Sept. Rietmeijer, Princes Marianne, Rott. — 13 Sept. Veenstra, Schoon Verbond, Texel. - Joon, Anna Christina, Amst. — 19 Sept. Steenveld, Susanna Geertruida, Amst.

STRAAT SUNDA, 13 Sept. De Boer, Koophandel, [illegible] naar Amsterdam.

MONTEVIDEO, 27 Sept. Nenneboog, Zeester, Rott.



---


Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker [...]